

REGULATIVNE TEHNIKE

© Uradni list Republike Slovenije, 2015. Vse pravice pridržane.

Brez pisnega dovoljenja založnika je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki. Tako ravnanje je, razen v primerih iz 46. do 57. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, kršitev avtorske pravice.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

35.077.3

PEČARIČ, Mirko

Regulativne tehnike / Mirko Pečarič. - 1. natis. - Ljubljana :
Uradni list Republike Slovenije, 2015

ISBN 978-961-204-595-1

282893312

URADNI LIST REPUBLIKE SLOVENIJE

Mirko Pečarič

REGULATIVNE TEHNIKE

Ljubljana 2015

KAZALO

1. Uvod	11
2. Pojem »regulativne tehnike«	23
3. Vzroki za razlike v regulativni okolici	29
3.1 Teoretični model javne uprave z dejanskimi stranskimi učinki	31
3.2 Raznovrstnost	33
3.3 Kulturni koncepti javnih reform	35
3.3.1 Kulturni model pritiska pravil in skupin	36
3.3.2 Organizacijska strategija, struktura in proces	37
3.3.3 Kulturne dimenzije	38
3.3.4 Med koncepti in državami	39
3.3.5 Uporabnost razlik za javno upravo	43
3.3.5.1 <i>Razvrstitev vrednot za boljše odločanje</i>	45
4. Način ugotavljanja javnih vrednot	49
4.1 Pogledi na moralnost javnih uslužbencev	50
4.1.1 Osebna pogojenost javnega uslužbenca	53
4.2 Načini, prek katerih so oblikovane individualne odločitve	53
4.2.1 Ali je uslužbenska diskrecija eden od temeljnih kamnov pravne države?	56
4.2.2 Problem identifikacije in razmestitve vrednot	58
4.2.3 Javne vrednote kot osebne vrednote, gledane z univerzalnega vidika	61
4.2.4 Vrednote se dosejajo v razmerjih	64
5. Vzroki za oblastno poseganje države	67
5.1 Neučinkovitost na trgu – ekonomski vzroki	78
5.1.1 Država kot »legitimni cilj«	78
5.1.2 Javno (družbeno) dobro	79
5.1.3 Potreba po kontroli monopolov	79

5.1.4	Asimetrija informacij	82
5.1.4.1	<i>Nepopolni trgi – nepopolne informacije na strani ponudnika</i>	82
5.1.4.2	<i>Nepopolne informacije na strani povpraševalca</i>	84
5.1.5	Eksterni učinki	85
5.1.6	Obstoj nezaposlenosti in makroekonomska neravnotežja	86
5.1.7	Kombinacija različnih oblik tržne neučinkovitosti	86
5.1.8	»Kupovanje« države v imenu »potrošnika«	87
5.2	Neučinkovitost zunaj trga – komunitarni vzroki	87
5.2.1	Kontrola nesorazmernih dobičkov	88
5.2.2	Javne službe	89
5.2.3	Distribucija dohodkov	91
5.2.4	Paternalizem	92
5.2.5	Individualizem	93
5.2.6	Tveganja	93
6.	Regulativni instrumenti	96
6.1	Regulacija – ciklični, široki in vseobsegajoči življenjski fenomen	97
6.1.1	Različna in enaka imena za iste regulativne instrumente	101
6.2	Ekonomski regulativni instrumenti	105
6.2.1	Storitev	107
6.2.1.1	<i>Pogodba</i>	108
6.2.2	Davščine	109
6.2.3	Konkurenca	111
6.2.4	Državna lastnina	113
6.2.5	Registracija	116
6.2.6	Cena	117
6.2.7	Standard (kvaliteta)	121
6.2.8	Certifikat	126
6.2.9	Akreditacija	127
6.2.10	Franšiza	129
6.2.11	Koncesija	130
6.3	Družbeni regulativni instrumenti	133
6.3.1	Ustava	133
6.3.2	Zakon	134
6.3.3	Podzakonski predpis kot splošni upravni akt	136

6.3.4	Avtorizacija/dovoljenje	137
6.3.5	Licenca	139
6.3.6	Dostop do informacij	141
6.3.6.1	<i>Podjetja, pravne osebe javnega prava, letna poročila</i>	142
6.3.6.2	<i>Bančništvo</i>	142
6.3.6.3	<i>Hrana</i>	143
6.3.6.4	<i>Zdravila</i>	144
6.3.6.5	<i>Informacije javnega značaja</i>	144
6.3.7	Pomen in merila regulativnih orodij	149
6.3.8	De-/centralizacija mesta odločanja	152
7.	Alternative za napake regulacije	157
7.1	Analiza stroškov in koristi	159
7.2	Izjave o oceni vplivov ali učinkov	162
7.2.1	Slovenija	167
7.3	Pregled posameznih upravnih organov ali programov	171
7.3.1	Klavzula sončnega zahoda	172
7.4	Demokratska participacija	175
7.5	Boljši kader	179
7.6	Strukturne spremembe	180
7.6.1	Informacijske kampanje za ozaveščanje ljudi	181
7.6.2	Model vrednosti javne storitve	182
7.7	Drugačni normativni pristopi	184
7.7.1	Samoregulacija in koregulacija	184
7.7.2	Eksplozivni kot fleksibilni izraz dejanskega stanja	186
7.7.2.1	<i>Pravni silogizem in eksperimentalizem</i>	188
7.7.2.2	<i>Eksplozivni v Franciji</i>	191
7.7.2.3	<i>Eksplozivni na ravni EU</i>	195
7.7.3	Noveliranje zakonodaje ali klavzula »Henrik VIII.«	197
7.8	Sklepno o alternativah	201
8.	Regulativne strategije	203
8.1	Modeli izbire regulativnih instrumentov	210
8.1.1	Izbira najprimernejšega regulativnega instrumenta za izbrano državo	210
8.1.2	Matrica odločanja	218
8.1.2.1	<i>Kulturna teorija pritiska skupin in pravil vis-à-vis (ne)gospodarska regulacija</i>	221
8.1.3	Resnično odzivna regulacija	228

9. Regulativne inovacije	232
9.1 Sedem zlatih vprašanj	234
9.2 Vožnja avtomobila	235
9.3 Deming in model PDCA	236
9.4 Sistem reševanja problemov.	238
9.5 Možgani institucije.	239
9.6 Intuicija	247
9.6.1 Razumne odločitve izhajajo iz nerazumnih odločitev	249
9.6.1.1 <i>Sodniška razumnost dokaznih standardov</i>	251
9.7 Bayesov teorem	256
10. Osnove razmišljanja (redukcionizem vs. holizem, razstavljanje vs. metaimenovalci)	265
11. Zaključek	270
Literatura	273
Stvarno kazalo	288

KAZALO SLIK

Slika 1: Pritisk skupin in pravil	36
Slika 2: Razdalje moči in individualizma	40
Slika 3: Razdalje v moči glede na negotovost	42
Slika 4: Regulativni sinusni cikli.	99
Slika 5: Akreditacijski organi	129
Slika 6: Model vrednosti javne storitve	182
Slika 7: Model vrednosti javne storitve v letih	183
Slika 8: Model vrednosti storitve, davčni organ Arizona	184
Slika 9: Regulativni instrumenti v regulativnem okolju	212
Slika 10: Rezultati regulativnih orodij in njihovih alternativ	214
Slika 11: Matrica odločanja	219
Slika 12: Regulativni pristopi v modelu pritiska.	223
Slika 13: Družbena regulacija	227
Slika 14: Ekonomska regulacija	227
Slika 15: Glavni sistemi v avtomobilu	236
Slika 16: Demingov model PDCA	237
Slika 17: Nenehno izboljševanje kvalitete s PDCA	237
Slika 18: Sistem reševanja problemov	239
Slika 19: Delitev enot organizacije glede na možganske dele	240

Slika 20:	Glavni deli možganov	241
Slika 21:	Sistemski model prilagajanja	244
Slika 22:	Model VSM z ojačevalniki in filtri	245
Slika 23:	Krogotok (spreminjanja) navad	246
Slika 24:	Puščica (ne)racionalnosti odločanja	253
Slika 25:	Drevo odločanja	259
Slika 26:	Primer sklepanja	265
Slika 27:	Načelo neprotislovja	266
Slika 28:	Hierarhični organigram	266
Slika 29:	Uroboros	267
Slika 30:	Redukcionizem in holizem	268
Slika 31:	Obrnjeni lijak	268

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Razvrstitev vrednot v kulturnih dimenzijah	46
Tabela 2:	Kombinacija dobrin	91
Tabela 3:	Pomeni in kriteriji regulativnih orodij	151
Tabela 4:	Rekurzija/funkcija	154
Tabela 5:	Kombinacije javne preskrbe, financiranja in regulacije	207
Tabela 6:	Prيرهjeno po Breyer, Regulation and Its Reform	209
Tabela 7:	Prيرهjeno po Breyer in drugi, Administrative Law and Regulatory Policy	209
Tabela 8:	Preference glede na pomene kriterijev za posamezne instrumente	211
Tabela 9:	Regulativni instrumenti in njihove alternative	217
Tabela 10:	Odzivna regulacija	229
Tabela 11:	Sedem zlatih vprašanj	235
Tabela 12:	Izračuni verjetnosti	262